

Република Србија
РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ

УПУТСТВО
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ ПРИВРЕДНИМ
ДРУШТВИМА ЗА УСВАЈАЊЕ ПРИНЦИПА ПОСЛОВАЊА У
МЕЂУНАРОДНИМ ЛАНЦИМА ВРЕДНОСТИ У 2023. ГОДИНИ

Садржај

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ	3
1.1. Појмови.....	3
1.2. Скраћенице.....	4
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ	5
2.1. Правни оквир	5
2.2. Циљ Програма.....	6
2.3. Буџет Програма и расположива финансијска средства	7
2.4. Трајање јавног позива	7
3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ	8
3.1. Општи услови	8
3.2. Посебни услови	8
4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	10
4.1. Мере интервенције	10
4.2. Оправдани трошкови.....	12
5. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА	14
5.1. Подношење пријаве.....	14
5.2. Обавезна документација за учешће у Програму	14
5.3. Оцена исправности пријаве и процена пословних перформанси Подносиоца пријаве	15
5.4. Решење којим се одобравају бесповратна средства	17
5.5. Пројекат и Уговор о додели бесповратних средстава.....	17
6. ПОСТУПАК ВЕРИФИКАЦИЈЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА И НАЧИН ИСПЛАТЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	19
6.1. Доказивање завршених активности	19
6.2. Поступак верификације активности и исплата бесповратних средстава.....	19
7. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	20
7.1. Контрола извршења уговорних обавеза	20
7.2. Пословна тајна	20
7.3. Извештавање	20
7.4. Промоција Корисника ка пословној заједници	21
8. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА.....	22
9. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА	22

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

1.1. Појмови

Подносилац пријаве	Привредни субјекат регистрован у Републици Србији које се пријавило на Програм.
Пријава	Скуп свих образаца и докумената дефинисаних овим упутством који се подносе ради учешћа у Програму.
Локални добављач	Привредни субјекат регистрован у Републици Србији који има потенцијал да испуни услове потребне за укључивање у међународне ланце снабдевања.
Добављач МНК	Привредни субјекат који се налази на листи добављача мултинационалне компаније која послује у ланцима вредности у смислу овог програма и активни је добављач производа из групе директних/индиректних материјала, компонената, подсистема и система.
Корисник	Подносилац пријаве који је благовремено предао потпуну, допуштenu и уредну пријаву, а коме су бесповратна средства одобрена решењем и са којим Агенција закључује Уговор о додели бесповратних средстава.
Мултинационална компанија	У смислу овог програма је компанија која: 1) има производне погоне у најмање три државе; 2) запошљава најмање 1000 радника на нивоу групе; 3) има остварен укупан пословни приход од преко 200.000.000,00 евра на нивоу групе; 4) послује у ланцима вредности у смислу овог програма/пројекат је усмерен на дивизију МНК која послује у ланцима вредности у смислу овог програма.
Подржане делатности	У смислу овог програма се подразумева производња у индустријским областима са високом додатом вредношћу, под којима су обухваћене следеће индустријске области: 1) производња електричне опреме; 2) производња металних производа; 3) производња рачунара, електронских и оптичких производа; 4) производња непоменутих машина и непоменуте опреме; 5) производња моторних возила, приколица и полуприколица; 6) производња осталих саобраћајних средстава; 7) производња производа од гуме и пластика; 8) остало штампање, под којим се подразумева само штампање етикета, „паметних“ картица и налепница.
Предлог пројекта	Предлог плана спровођења пројектних активности поводом којих Подносилац пријаве подноси захтев за одобравање бесповратних средстава, а које су предмет подршке Програма.
Пројекат	План спровођења пројектних активности поводом којих су Кориснику одобрена бесповратна средства, а са којим је Агенција сагласна.

Верификација реализације Пројекта	Поступак који спроводи Агенција како би утврдила да су активности предвиђене Предлогом пројекта реализоване.
Производи из групе директних материјала, компоненти, система или подсистема	Производи који су интегрисани у готов производ, односно који улазе у састав готовог производа.
Производи из групе индиректних материјала, компоненти, система или подсистема	Алати, калупи и прибор у функцији серијског производног процеса мултинационалне компаније.
Портал Агенције	Интернет страница на којој се прилаже тражена документација

1.2. Скраћенице

Програм подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2023. години	Програм
Упутство за спровођење Програма подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2023. години	Упутство
Упутство за спровођење верификације реализације активности	Упутство за верификацију
Јавни позив у оквиру Програма подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2023. години	Јавни позив
Развојна агенција Србије	Агенција
Мултинационална компанија	МНК
Акредитационо тело Србије	АТС
Агенција за привредне регистре	АПР
Централни регистар обавезног социјалног осигурања	ЦРОСО
Народна банка Србије	НБС
Република Србија	РС
Званична валута Републике Србије	РСД
Порез на додату вредност	ПДВ

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ

Програм подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности пружа могућност привредни субјектима да унапреде своје пословне перформансе, стекну знања и испуне услове да постану добављачи МНК или добављачи добављача МНК.

У току припреме Програма, у консултацијама са МНК утврђено је да Локални добављачи теже побољшању својих пословних перформанси (добивање одређених сертификата, унапређење процеса управљања и проширења производних линија, увођење информационих система као подршка унапређењу пословања и слично) како би достигли ниво неопходан за улазак у мрежу Добављача МНК. Проблем се јавља у чињеници да домаћи привредни субјекти – Локални добављачи не могу са потпуном сигурношћу да утврде на који начин би требало да унапреде своје пословање, нити да у потпуности сагледају економске ефекте додатног улагања на своје будуће пословање, а у домену уласка у међународне ланце вредности и усвајања принципа пословања.

Програм омогућава креирање оквира за успостављање комерцијалних односа између МНК и домаћих привредних субјеката, а све у циљу остваривања боље интеграције страних улагача у локални економски систем, с једне стране, као и усвајање принципа пословања међународних ланаца вредности од стране локалних компанија. Поред тога, Програм омогућава спровођење анализе потреба МНК, мапирање потенцијалних добављача и сагледавање њихових пословних перформанси, подршку у циљаном подизању производних капацитета, као и накнадном повезивању са потенцијалним купцима и МНК.

Програм обухвата:

1. Идентификацију потенцијалних Добављача МНК у РС и сагледавање њихових тренутних могућности;
2. Идентификацију и мапирање група привредних субјеката, по производима и компонентама / типовима компоненти;
3. Утврђивање потреба МНК присутних у РС, у релевантним индустријским секторима, за производима и услугама које могу бити предмет набавке од домаћих привредних субјеката;
4. Расписивање Јавног позива за подршку привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2023. години;
5. Селекцију Корисника у складу са условима Програма;
6. Праћење процеса унапређења пословних перформанси, кроз одабране пројектне активности;
7. Верификацију одобрених пројектних активности и исплату одобрених бесповратних средстава;
8. Промоцију Корисника према међународној пословној заједници, кроз организацију сајмова, дана добављача и других промотивних активности.

2.1. Правни оквир

Правни оквир за реализацију Програма чине: Закон о улагањима („Сл. гласник РС”, бр. 89/2015 и 95/2018); Закон о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС“, бр. 73/2019); Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Сл. гласник РС”, бр. 35/2020); Стратегија паметне специјализације („Сл. гласник РС”, бр. 21/2020); Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012, 37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе, 62/2021- др. уредбе, 99/2021 - др.

уредбе, 20/2023 - др. уредба, 43/2023 - др. уредба и 48/2023 - др. уредба); Уредба о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (*de minimis* помоћи) („Сл. гласник РС“ бр. 23/2021); Годишњи програм рада Агенције за 2023. годину.

2.2. Циљ Програма

2.2.1. Општи циљ

Циљ Програма је успостављање и унапређење пословних и производних капацитета локалних добављача за укључивање у међународне ланце вредности, односно њихово препознавање од стране МНК које послују на тржишту РС и у иностранству.

Програм доприноси:

- Повећању конкурентности привреде РС;
- Стварању услова за раст и развој привредних друштава;
- Побољшању и прилагођавању домаћих производа ради повећања конкурентности на иностраним тржиштима;
- Повећању удела набавки МНК у РС у односу на набавке у иностранству;
- Креирању нових радних места, кроз повећање пласмана привредних друштава према МНК;
- Усвајању стандарда пословања привредних друштава, у складу са захтевима међународног пословања;
- Повећању интеграције страних улагача у привредни систем РС;
- Унапређењу позиције РС као инвестиционе дестинације, услед доступности квалитетних локалних добављача.

2.2.2. Специфични циљеви и очекивани резултати

- Успостављање и унапређење пословних перформанси корисника Програма;
- Већи обим пословања корисника Програма;
- Привлачење директних страних инвестиција, кроз развијен екосистем локалних добављача;
- Имплементација прилагођених програма подршке привредним субјектима, у складу са стварним потребама Корисника и очекиваним резултатима интервенције.

2.2.3. Индикатори Програма

Током периода праћења ефеката Програма, односно 3 године по спровођењу одобрених мера интервенције, пратиће се следећи индикатори:

- Број успостављених контаката са МНК;
- Број спроведених аудита од стране МНК;
- Раст продуктивности Корисника;
- Раст пословних прихода Корисника;
- Раст профитабилности Корисника.

2.3. Буџет Програма и расположива финансијска средства

За реализацију овог Програма одређен је буџет у износу од 50.000.000,00 РСД (у даљем тексту: „Буџет програма“). Расположена средства се одобравају појединачно Корисницима, доделом државне помоћи мале вредности у висини до одређеног процента износа оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 7.000.000,00 РСД по Кориснику.

Средства се додељују Кориснику у складу са одредбама Уредбе о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (*de minimis* помоћи) („Сл. гласник РС“, број 23/21) (у даљем тексту: „Уредба“), као и осталим прописима којима се уређују додела и контрола државне помоћи. Чланом 4. Уредбе прописано је да износ *de minimis* државне помоћи који се додељује Кориснику, од стране било ког даваоца, не сме прећи 23.000.000,00 РСД у било ком периоду у току три узастопне фискалне године, док је чланом 5. исте Уредбе прописано и да се *de minimis* помоћ сматра додељеном у тренутку када је учесник на тржишту стекао законско право на примање помоћи, независно од датума исплате *de minimis* помоћи учеснику на тржишту.

2.4. Трајање јавног позива

Јавни позив ће бити објављен 29. децембра 2023. године и трајаће до утрошка средстава, или у периоду од 4 месеца од објављивања јавног позива, односно до 29. априла 2024. године, у зависности од тога која од наведених околности наступи раније.

3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ

Право на учешће у Програму и доделу бесповратних средстава има Подносилац пријаве који кумулативно испуњава опште и посебне услове:

3.1. Општи услови

1. да је Подносилац пријаве у тренутку подношења пријаве уписан у одговарајући регистар привредних друштава и предузетника, као и да је регистрован у АПР најкасније до 1. јануара 2020. године;
2. да је учешће капитала у јавној својини Подносиоца пријаве испод прописаног прага значајног учешћа у смислу закона којим се уређују привредна друштва;
3. да је Подносилац пријаве измирио доспеле обавезе по основу пореза и доприноса;
4. да Подносилац пријаве није у тешкоћама у складу са правилима за доделу државне помоћи¹;
5. да Подносилац пријаве оствари више од 150 бодова приликом процене пословних перформанси.

3.2 Посебни услови

Технички капацитет:

1. да Подносилац пријаве поседује сертификат о имплементираним систему квалитета ISO 9001.

Напомена: Уколико Подносилац пријаве не поседује важећи сертификат о имплементираним систему квалитета ISO 9001, има могућност да му се одобри учешће у Програму, тако што ће се поред осталих пројектних активности пријавити и за одобравање бесповратних средстава за спровођење пројектних активности ради имплементације и сертификације система квалитета ISO 9001.

Пословни капацитети:

1. да Подносилац пријаве послује у подржаним делатностима;
2. да се Подносилац пријаве у оквиру претежне делатности бави производњом директних или индиректних материјала, компонената, система и подсистема који припадају подржаним делатностима.

Кадровски капацитет:

1. да Подносилац пријаве има минимум 15 запослених лица у радном односу, на дан објављивања Јавног позива, према евиденцији ЦРОСО.

Финансијски капацитети:

1. да је Подносилац пријаве у току 2022. пословне године остварио приход од продаје производа у износу не мањем од 25.000.000,00 динара;
2. да је удео прихода Подносиоца пријаве од продаје производа у *Пословном приходу од продаје* (а који се посматра за сврху овог Програма као збир позиција АОП 1002 - *Приход од продаје робе* и АОП 1005 *Приход од продаје производа и услуга*) буде

---

¹ Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012, 37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе, 62/2021- др. уредбе, 99/2021 - др. уредбе, 20/2023 - др. уредба, 43/2023 - др. уредба и 48/2023 - др. уредба).

већи или једнак 50% у 2022. години;

3. да вредност основних средстава, добијена као разлика позиција АОП 0009 (Некретнине, постројења и опрема) и АОП 0012 (Инвестициона некретнина) појединачног, односно консолидованог биланса стања на дан 31.12.2022. пословној години Подносиоца пријаве, није мања од 25.000.000,00 динара;
4. да против Подносиоца пријаве није покренут претходни стечајни поступак, није отворен стечајни поступак, није покренут поступак реорганизације или није покренут поступак ликвидације.

4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Бесповратна средства која се одобравају у складу са овим упутством могу се доделити ради спровођења активности које су подржане у оквиру следећих мера интервенција:

1. подршка за унапређење конкурентности и дигитализације;
2. консултантска подршка за унапређење пословних перформанси.

4.1. Мере интервенције

4.1.1. Подршка за унапређење конкурентности и дигитализације

Под овом мером интервенције подржава се спровођење следећих пројектних активности:

1. **Сертификација система квалитета** према захтевима индустријских стандарда специфичних за Подржане делатности (као што су IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN, VDA 6.3 и други појединачни специфични стандарди у групи CEN стандарда), као и сертификација система менаџмента система квалитета (ISO 14001, ISO 50001, ISO 18001, ISO 45001, ISO 27001 и сл.).

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **50%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **2.500.000,00 РСД**.

2. **Увођење софтверских решења** у циљу оптимизације и дигитализације постојећих производних процеса, односно куповина софтвера и имплементација.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **5.000.000,00 РСД**.

3. **Израда веб странице и оптимизација у интернет претраживачима.**

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **300.000,00 РСД**.

4. **Трошкови улиставања на референтне интерактивне платформе**, које су намењене повезивању добављача из Подржаних делатности, под којим се подразумевају следеће пројектне активности:

4.1. Спровођење евалуације пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **100%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **200.000,00 РСД**

4.2. Претплата на референтне интерактивне платформе

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **80%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **200.000,00 РСД**.

Трошкови улиставања поводом којих се могу доделити бесповратна средства односе се само на интерактивне платформе којом се омогућава потпуни приступ изабраној платформи са могућношћу прегледа целокупног садржаја, односно, прегледа потражње и улиставања производног програма Подносиоца пријаве као понуђача.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за годишње улиставање на 3 различите платформе.

Интерактивна платформа поводом чијих трошкова улиставања се могу доделити бесповратна средства мора бити међународног карактера, самостална, референтна, да оператор платформе обавља одржавање наведене платформе у оквиру своје претежне делатности, као и да има сопствено одржавање и да обухвата Подржане делатности.

Ради остваривања права на бесповратна средства, Подносилац пријаве је у обавези да спроведе евалуацију пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе, не узимајући у обзир сам исход наведене евалуације.

4.1.2. Консултантска подршка за унапређење пословних перформанси

Под овом мером интервенције подржава се спровођење следећих пројектних активности:

- 1. Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса** који су потребни за испуњење захтева МНК, а у складу са очекиваним стандардима управљања производним процесима у Подржаним делатностима, посебно оптимизација постојећих производних линија, успостављање серијске производње и примена контроле квалитета.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **3.000.000,00 РСД**.

- 2. Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања**, а која укључује али не ограничава се на: корпоративно управљање, стратешко и оперативно планирање, постављање кључних показатеља учинка, упознавање са принципима пословања у међународним ланцима вредности у циљу повећања обима пласмана производа и проналажење нових клијената.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **2.500.000,00 РСД**.

- 3. Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима** кроз дефинисање организационог профила привредних друштава и корпоративне културе и коришћење аутоматизованих алата за каријерно вођење запослених и селекцију приликом запошљавања.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **1.000.000,00 РСД**.

- 4. Консултантска подршка за укључивање тј. увођење правила, процедура и извештавања у вези са ESG факторима**, што може подразумевати: заштиту животне средине, права радника, здравље и безбедност на раду, поштовање људских права, корпоративно управљање (структуре и процесе којима се привредни субјекти усмеравају и контролишу) и с тим у вези улогу, састав и разноликост управљачких тела, етичко понашање (нпр. борба против корупције и подмићивања), управљање ризицима, транспарентност и објављивање (нпр. објављивање нефинансијских информација).

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **1.500.000,00 РСД**.

- 5. Консултантска подршка за припрему која претходи спровођењу теренског увида у пословне перформансе од стране МНК или увођења система квалитета према захтевима стандарда менаџмента квалитета (ИСО 9001, ISO 14001, ISO 50001, ISO 18001, ISO 45001, ISO 27001 и сл.) и увођења система квалитета према захтевима стандарда који су специфични и неопходни за ланце вредности у смислу овог Програма (укључујући, али не ограничавајући се на следеће стандарде: IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN/VDA 6.3, као и други појединачни стандарда специфичне за Подржане делатности).**

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **2.500.000,00 РСД**.

- 6. Консултантска подршка за усклађивање са захтевима зелене индустрије** под чим се подразумева припрема техничке документације, студије, елабората ради смањења загађења животне средине, усклађивања са захтевима зелене индустрије, енергетске ефикасности у циљу спровођења декарбонизације и смањења индустријских емисија.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **1.500.000,00 РСД**.

- 7. Консултантска подршка за планирање увођења софтверских решења**, односно мапирање процеса које претходи увођењу софтверских решења.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **1.500.000,00 РСД**.

Приликом ангажовања стручног пружаоца консултантских услуга предвиђене су следеће квалификације, и то:

- Најмање 5 година искуства у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 године искуства у имплементацији пројеката у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 пројеката чијом имплементацијом је руководио у предметној области за коју се ангажује.

Агенција задржава право, у случају да изабрани консултант не испуњава наведене квалификације, затражи да Корисник достави нову понуду пружаоца консултантских услуга који испуњава наведене квалификације. У случају да Корисник без сагласности Агенције закључи Уговор са консултантом који не испуњава наведене квалификације, Агенција задржава право да не одобри исплату бесповратних средстава.

4.2. Оправдани трошкови

Оправдани трошкови су трошкови за које се одобравају бесповратна средства по овом Програму, а који испуњавају следеће услове:

1. да је трошак настао на дан подношења Пријаве и касније;
2. да су трошкови наведени у Предлогу пројекта;
3. да су директно повезани са пројектним активностима које су подржане Програмом;
4. да су у складу са циљевима и одредбама Програма.

Оправдани трошкови су трошкови пројектних активности обухваћених Предлогом пројекта без урачунатог ПДВ, за које се одобравају бесповратна средства, а које Корисник са

сопственог рачуна исплаћује пружаоцима услуга ради реализације пројектних активности. Као тренутак настанка оправданог трошка сматра се тренутак настанка обавезе чијим предузимањем се реализују пројектне активности.

Уколико трошкови накнада пружаоца услуга којом се реализују пројектне активности значајно одступа од текућих накнада на тржишту, оправданим трошком ће се подразумевати само део трошка накнаде који одговара износу текућих накнада.

Корисник је у обавези да уговоре којима се реализују пројектне активности предвиђене Уговором о додели бесповратних средстава, закључује искључиво са трећим лицима, и то са онима која нису повезана лица са Корисником. Под лицима повезаних са Корисником се подразумевају правна лица која су повезана са Корисником, као и правна и физичка лица која су повезана са законским заступником Корисника у смислу закона којим се уређују привредна друштва.

Уколико је Кориснику отежано да реализује пројектне активности садржане у Пријави, а због околности на које није могао утицати, и уколико се наведене активности без отежавајућих околности могу реализовати посредством повезаног лица због његовог повољнијег положаја на тржишту који се заснива на економском и рационалном пословању или уколико се набавке са повезаним лицима реализују путем централизованог система набавки, Корисник може овластити повезано лице да у име и за рачун корисника закључује уговоре са другим привредним друштвима у вези са реализацијом предметних активности, при чему оправдане трошкове коначно мора сносити сам Корисник.

Ако су, у време закључења Уговора о додели бесповратних средстава, оправдани трошкови изражени у иностраној валути у понуди за набавку одређеног производа или вршење одређене услуге, оправдани трошкови ће се признавати у динарској противвредности у складу са званичним средњим курсом НБС на дан сачињавања понуде за одређени производ или услугу.

Ако је, у време закључења Уговора о додели бесповратних средстава, претходно издат рачун за набавку одређеног производа или вршења одређене услуге на коме су оправдани трошкови изражени у иностраној валути, оправдани трошкови ће се признавати у динарској противвредности у складу са званичним средњим курсом НБС на дан издавања рачуна за набавку одређеног производа или вршења одређене услуге.

У случају да у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, под условом да су оправдани трошкови у понуди или на рачуну за одређени производ или услугу изражени у иностраној валути, дође до промене курса које за последицу имају смањење оправданих трошкова у односу на оне на основу којих су обрачуната бесповратна средства предвиђена Уговором о додели бесповратних средстава, Агенција задржава право да изврши исплату бесповратних средстава обрачунатих према новим износима оправданих трошкова које Корисник стварно сноси, што ће се констатовати анексом уговора.

Уколико у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, наступе околности које за последицу имају смањење оправданих трошкова у односу на оне на основу којих су обрачуната бесповратна средства предвиђена Уговором о додели бесповратних средстава Агенција задржава право да исплати бесповратна средства обрачуната у складу са новим износом оправданих трошкова које Корисник стварно сноси.

Уколико у току реализације Уговора о додели бесповратних средстава, наступе околности које за последицу имају повећање оправданих трошкова у односу на оне на основу којих су обрачуната бесповратна средства предвиђена Уговором о додели бесповратних средстава, Агенција задржава право да исплати бесповратна средства у износу који су предвиђени претходно наведеним уговором.

5. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

5.1. Подношење пријаве

Пријаве се подnose електронским путем на Порталу Агенције, креирањем корисничког налога на интернет адреси и верификацијом интернет адресе. Након креирања корисничког налога, Подносиоцу пријаве се омогућава приступ Обрасцу 1 - Пријави, на ком Подносилац пријаве уноси податке захтеване податке и документацију од стране Агенције и пројектне активности поводом којих подноси захтев за доделу бесповратних средстава (у даљем тексту: *Предложене пројектне активности*). Сваки Подносилац пријаве може поднети једну Пријаву, у којој мора бити садржан Предлог пројекта којим се захтева одобравање бесповратних средстава за најмање две Предложене пројектне активности предвиђене тачком 4. Упутства, од којих једна мора бити „Спровођење евалуације пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе“. Уколико у Предлогу пројекта нису садржане најмање две Предложене пројектне активности предвиђене тачком 4. Упутства, пријава ће се сматрати недопуштеном. Подносилац пријаве може смањити број Предложених пројектних активности за које захтева одобравање бесповратних средстава до доношења решења којим се одобравају бесповратна средства. Подносилац пријаве може повећати број Предложених пројектних активности за које захтева одобравање бесповратних средстава до доношења решења којим се одобравају бесповратна средства, уколико докаже да су у тренутку подношења пријаве постојале оправдавајуће околности због којих није могао предвидети постојање потребе за додатним пројектним активностима, а на које није могао утицати, као и уколико постоје расположива средства у Буџету Програма за одобравање бесповратних средстава за додатне пројектне активности.

Пријава такође садржи и:

А) **Предлог пројекта**, у ком су садржане најмање две Предложене пројектне активности поводом којих се захтева одобравање бесповратних средстава, од којих једна мора бити „Спровођење евалуације пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе“, износи оправданих трошкова за наведене активности као и временски оквир у ком се планира реализовање Предложених пројектних активности, при чему пројектна активност „Спровођење евалуације пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе“ мора бити реализована последња, а који се сачињава на обрасцу Агенције. Подносилац пријаве је такође у обавези да достави и доказе о износу оправданих трошкова;

Б) **Упитник о процени пословних перформанси** формиран на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврности пословања² (у даљем тексту: „Упитник“).

Подносилац пријаве након уноса података и потребне документације потврђује да је Пријава поднета, а од ког момента се сматра да је иста и поднета на Програм. Линк за пријаву је доступан до краја Јавног позива, након чега више није могуће поднети Пријаву.

5.2. Обавезна документација за учешће у Програму

Ради доказивања испуњености услова из тачке 3. овог Упутства, Подносиоци пријаве приликом подношења исте достављају следеће:

---

² <https://www.efqm.org/>

1. Образац 1 – Образац пријаве на Програм који се електронски подноси на Порталу Агенције;
2. Образац 2 – Изјаве Подносиоца пријаве које се односе на потврђивање подношења Обрасца 1 путем Портала Агенције, испуњеност услова и прихватање услова за учешће у Програму, неосуђиваност Подносиоца пријаве и његових законских заступника за привредне преступе и кривична дела против привреде, које се дају под пуном материјалном и кривичном одговорношћу, као и о повезаним привредним друштвима и постојању обавезе спровођења финансијске консолидације или изузимању од обавезе од спровођења финансијске консолидације, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе;
3. Копију уверења надлежног органа пореске управе да је Подносилац пријаве измирио све доспеле обавезе по основу пореза и доприноса, не старије од месец дана од дана објављивања Јавног позива;
4. Копију важећег сертификата система квалитета ISO 9001 издатог од стране сертификационог тела акредитованог од стране АТС (*сертификате достављају Подносиоци пријава који имају имплементиран систем квалитета, у случају да у моменту пријаве немају дужни су да се пријаве на пројектне активности које се односе на имплементацију и сертификацију система квалитета ISO 9001*);
5. Доказе о износу оправданих трошкова наведених у Предлогу пројекта (понуде, профактуре пружалаца услуге које садрже јасно дефинисан предмет и обим пројектних активности, рок за реализацију и планиране трошкове).

5.3. Оцена исправности пријаве и процена пословних перформанси Подносиоца пријаве

Ради ефикасног спровођења програма, Агенција ће формирати Радну групу за оцену формлане исправности пријава, процену пословних перформанси Подносиоца пријаве и верификацију реализације Пројекта (у даљем тексту: „*Радна група*“). Оцена формалне исправности пријаве и процена пословних перформанси Подносиоца пријаве подразумева проверу формалне исправности поднетих пријава, утврђивање испуњености услова Програма, процену пословних перформанси Подносиоца пријаве на основу Упитника или на основу закључака са одржаних састанака са Подносиоцем пријаве, оцену Предлога пројекта и проверу података из остале документације.

5.3.1. Одредбе које се односе на оцену испуњености Посебних услова који се односе на Финансијске капацитете

За потребе утврђивања испуњености услова из тачке 1., 2., 3. и 4. Финансијских капацитета примењују се следећа правила:

- а) **Уколико Подносилац пријаве није члан групе³** подаци за потребе испуњености дефинисаних услова, посматрају се из Појединачних званичних годишњих финансијских извештаја Подносиоца пријаве за 2022. годину;
- б) **Уколико је Подносилац пријаве матично друштво групе** и у складу са чланом 31. Закона о рачуноводству има обавезу састављања Консолидованих финансијских извештаја, а група претежно остварује приходе производњом и продајом производа из сектора који су подржани овим Програмом, екстерно, неповезаним друштвима, подаци за потребе испуњености дефинисаних услова, посматрају се из Консолидованих

³ У складу са чланом 2. тачка 25. Закона о рачуноводству („Сл. Гласник РС“, бр. 73/2019 и 44/2021 –др. закон)

званичних годишњих финансијских извештаја за 2022. годину;

в) Уколико је Подносилац пријаве матично друштво групе или повезано друштво унутар групе у складу са Законом о рачуноводству и уколико је група изузета од финансијске консолидације и уколико делатност производње и продаје производа обављају више повезаних друштва унутар групе продајом екстерно, неповезаном лицу, подаци за потребе испуњености дефинисаних услова, добијају се сабирањем позиција из Појединачних званичних годишњих финансијских извештаја за 2022. годину, односно увидом у аналитичке бруто билансе сваког члана групе произвођача производа, изузимањем промета са повезаним лицима;

г) Уколико је Подносилац пријаве повезан са групацијом која испуњава услове за стицање статуса МНК и који је повезан са купцем или потенцијалним купцем који испуњава услове за стицање статуса МНК, а чије учешће резултира увођењем иновативног производа, у складу са одредбама овог Програма, и ако Подносилац пријаве у овом случају остварује приход од продаје производа свом повезаном или матичном друштву које се сматра МНК у смислу овог Програма, показатељи дефинисани тачком 1., 2. и 3. Финансијских капацитета утврђују се на основу позиција Званичног годишњег финансијског извештаја за 2022. годину.

За испуњеност услова у случају сценарија а), б), в) и г) проверава се да ли делатност производње и продаје производа из подржаних ланаца вредности обављају више повезаних друштва унутар групе продајом екстерно, неповезаном лицу и услов је да против ниједног члана групе није покренут претходни стечајни поступак, стечајни поступак, поступак реорганизације или поступак ликвидације.

5.3.2. Одредбе које се односе на процену пословних перформанси

Процена пословних перформанси подразумева оцену области пословања, под којима се подразумевају следеће:

- Сврха, визија и стратегија/планирање у компанији, визија, мисија;
- Организациона култура и лидерство/организација у компанији, проток информација, комуникација;
- Укључивање заинтересованих страна (управљање односима са клијентима, управљање људским ресурсима, управљање односима са добављачима)/потенцијални купци, људски ресурси, добављачи;
- Стварање одрживе вредности (процедуре увођења нових производа, управљање производњом, систем управљања квалитетом, логистички и дистрибутивни капацитети)/организација у производњи, процес производње;
- Подстицаји учинка и трансформације (управљање ризиком, управљање информационим системима, управљање и контрола финансијских ресурса)/резултати кључних процеса, показатељи учинка;
- Перцепција и резултати /резултати односа са клијентима и запосленима;
- Стратешки и оперативни резултати/управљање ризицима, управљање финансијама.

Процена пословних перформанси се врши на основу достављених података у Упитнику и достављене документације, као и одржавањем састанака са Подносиоцима пријаве уколико се за тим укаже потреба. У Упитнику је садржана свака од наведених области која има свој сет подобласти, а које могу садржати једно или више различитих питања. За свако појединачно питање могуће је доделити оцену од 0 до 4. Оцена зависи од тога да ли се нека процедура спроводи, у којој мери и да ли за то постоје докази. Максималан број бодова који се може доделити примењујући ову методологију је 1.000, при чему се максимални број бодова расподељује на следећи начин:

- 1) Сврха, визија и стратегија: 100 бодова;
- 2) Организациона култура и лидерство: 100 бодова;
- 3) Укључивање заинтересованих страна: 200 бодова;
- 4) Стварање одрживе вредности: 200 бодова;
- 5) Подстицаји учинка и трансформације: 200 бодова;
- 6) Перцепција и резултати: 100 бодова;
- 7) Стратешки и оперативни резултати: 100 бодова.

Комплексност области, број појединачних питања која свака област садржи, као и оцене додељене за свако појединачно питање сразмерно утичу на укупан број бодова који се додељује за сваку област. Уколико област садржи више питања, мањи је процентуални утицај оцене појединачног питања. Области које су резултирале са најмањим бројем бодова сматрају се областима које би Учесник требало да унапреди.

5.4. Решење којим се одобравају бесповратна средства

Радна група је дужна да утврди чињенице које су од значаја за одлучивање, те из тог разлога може тражити од Подносиоца пријаве да достави појашњења или додатну документацију, уз одређивање разумног рока.

Након оцене исправности пријаве и процене пословних перформанси Подносиоца пријаве Радна група о томе сачињава извештај, на основу које Агенција доноси решење којима се одобравају бесповратна средства или одбацује или одбија Пријава.

Уколико је пријава благовремена, потпуна и допуштена, односно уколико је Пријава поднета у року, уколико је уз Пријаву поднета сва неопходна документација, као и уколико Подносилац пријаве испуњава услове за учешће у Програму који су предвиђени тачком 3. Упутства, Агенција ће донети решење којим се одобравају бесповратна средства у року од 45 дана од дана подношења Пријаве.

У случају да након доношења решења којим се одобравају бесповратна средства Агенцији постану доступне чињенице и докази на основу којих се недвосмислено може закључити да Подносилац пријаве није испуњавао услове предвиђене овим Упутством у тренутку подношења Пријаве, Агенција задржава право да не закључи Уговор о додели бесповратних средстава.

Решењем се одобравају пројектне активности, одређује се износ бесповратних средстава на које Корисник остварује право ради спровођења одобрених пројектних активности и одобрава се Предлог пројекта. Износ бесповратних средстава се изражава се у номиналном износу, одређен у пропорционалном делу од износа оправданих трошкова за сваку одобрену пројектну активности, а према одредбама овог Упутства, Предлогу пројекта и доказима о висини оправданих трошкова достављених од стране Корисника, текућим накнадама на тржишту за одређене производе или услуге који су неопходни за спровођење пројектних активности, као и циљевима Програма, поводом ког ће Агенција са Корисником закључити Уговор о додели бесповратних средстава ради регулисања међусобних права и обавеза. Приликом доношења решења којим се одобравају бесповратна средства, Агенција је овлашћена да не одобри одређене активности наведене у Пријави, уколико се након оцене пословних перформанси утврди да одређена пројектна активност није неопходна за додатно унапређење пословања Учесника или није неопходна за остваривање циљева Програма.

5.5. Пројекат и Уговор о додели бесповратних средстава

На основу Предлога пројекта и решења којим се одобравају бесповратна средства, Корисник уз сагласност Агенције доставља Пројекат, који ће бити саставни део Уговора о

додели бесповратних средстава. Пројекат садржи пројектне активности одређене решењем којим се одобравају бесповратна средстава, износи оправданих трошкова за одобрене пројектне активности, временски оквир у ком се планира реализовање Предложених пројектних активности, номинални износ одобрених бесповратних средстава за сваку пројектну активност, као и одобрени пропорционални део од вредности оправданих трошкова за сваку пројектну активност, а који се сачињава на обрасцу Агенције. Корисник је обавезан да о свакој евентуалној промени насталој у току реализације активности предвиђених Пројектом, најкасније у року од 15 дана од дана настанка промене писаним путем обавести Агенцију, као и да достави измењени Пројекат. Уколико је измењени Пројекат у складу са Упутством и решењем којим се одобравају бесповратна средства, Агенција ће исти и одобрити.

Уговором о додели бесповратних средстава уређују се међусобна права и обавезе, одређују се одобрене пројектне активности и радње којима ће се пројектне активности реализовати, износ одобрених бесповратних средстава, начин и рок извршавања обавеза, извештавање о реализованим пројектним активностима, као и извршење осталих обавеза предвиђених Програмом. Корисници су уз овај уговор у обавези да доставе и средство финансијског обезбеђења за добро извршење посла и то: потписану и оверену бланко меницу заједно са потписаним меничним овлашћењем.

Рок за реализацију одобрених пројектних активности износи 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

6. ПОСТУПАК ВЕРИФИКАЦИЈЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА И НАЧИН ИСПЛАТЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

6.1. Доказивање завршених активности

По завршетку свих одобрених пројектних активности Корисник обавештава Агенцију и у складу са задатим смерницама на Портал прилаже следеће:

- **Извештај о реализованим активностима који се попуњава на Порталу;**
- **Копије фактуре свих испоручилаца,** уговоре и другу документацију од значаја за реализацију активности и правдање трошкова;
- **Изводе рачуна** са којег су трошкови плаћени у целости – са означеном исплатом. Сви рачуни морају бити плаћени са рачуна Корисника;
- **Остала доказна документација у зависности од активности** (фотографије, сертификати, извештај консултанта, извештај о спроведеној евалуацији пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе и други докази, који ће накнадно бити прецизирани Уговором о додели бесповратних средстава).

6.2. Поступак верификације активности и исплата бесповратних средстава

Утврђивање реализације активности предвиђених Уговором, односно уговореним пројектом, а пре исплате одобрених бесповратних средстава, спроводиће Радна група кроз поступак верификације у складу са Упутством за спровођење поступка верификације које чини саставни део овог Упутства. Поступак верификације реализације Пројекта се сматра окончаним након усвајања Извештаја о верификацији реализованог Пројекта од стране Радне групе, на основу ког се са сигурношћу може утврдити да су све пројектне активности предвиђене пројектом реализоване. Пројектна активност се сматра реализованом након што Радна група утврди да су све радње неопходне за реализацију извршене и да су накнаде за наведене радње исплаћене од стране Корисника.

Агенција ће Кориснику исплатити одобрена бесповратна средства након што у поступку верификације утврди:

- да су све пројектне активности предвиђене пројектом или Уговором о додели бесповратних средстава у потпуности реализоване;
- да су радње неопходне за реализацију пројектне активности „Спровођење евалуације пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе“ извршене након реализације осталих пројектних активности, не узимајући у обзир сам исход наведене евалуације.

Агенција задржава право, за потребе спровођења поступка верификације Пројекта, да од Корисника захтева достављање појашњења, доказа реализације активности и друге документације.

Исплата бесповратних средстава се врши по поднетом захтеву Корисника за исплату одобрених бесповратних средстава који се попуњава на обрасцу одређеним од стране Агенције, а у складу са одредбама Упутства за спровођење поступка верификације.

7. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

7.1. Контрола извршења уговорних обавеза

Праћење реализације пројектних активности из Пројекта може се спроводити уз примену периодичних контрола од стране Агенције, кроз састанке организоване путем интернета, као и кроз извештавања од стране Корисника, што ће све бити уређено Уговором о додели бесповратних средстава.

Агенција задржава право да затражи додатну документацију у сврху потврђивања реализације пројектних активности и до 3 године након њихове реализације.

У случају да Корисник као уговорна страна не испуњава уговорне обавезе у предвиђеном року, а које су у вези са реализацијом Пројекта, или ако је испуњење било које уговорне обавезе угрожено, Агенција ће доставити упозорење Кориснику и оставити рок за отклањање неусаглашености у реализацији пројектних активности. У случају да наведене неусаглашености у остављеном року не буду отклоњене, Агенција задржава право да раскине уговор о додели бесповратних средстава.

Корисник је у обавези да се придржава одредби овог Упутства и Уговора о додели бесповратних средстава. У случају да се Корисник на било који начин не придржава одредби овог Упутства и Уговора о додели бесповратних средстава, Агенција ће доставити упозорење Кориснику и оставити одговарајући рок за отклањање неусаглашености у реализацији посматраних активности. У случају да наведене неусаглашености нису отклоњене у предвиђеном року, Агенција може да раскине уговор о додели бесповратних средстава једностраном изјавом воље. Такође, у том случају ће Агенција потраживати од Корисника сва средства које је добио на име реализације овог Програма, заједно са законском затезном каматом рачунајући од тренутка исплате средстава.

Агенција задржава право да затражи додатну документацију у сврху доказивања оправданости утрошених средстава и до 3 године по реализацији активности обухваћених Пројектом. У складу са обрадом примљених извештаја Агенција задржава право да раскине уговор и обустави исплату, односно да затражи повраћај додељених средстава оном Кориснику који је доставио некомплетан извештај или на било који други начин није испунио уговорне обавезе које су у вези са средствима додељеним Уговором, заједно са законском затезном каматом рачунајући од тренутка исплате бесповратних средстава.

Уколико се у току реализације уговора утврди да подаци, информације или документација Корисника која је достављена током учествовања у Програму није истинита, важећа или тачна, Агенција има право да раскине уговор, као и да затражи повраћај додељених средстава заједно са законском затезном каматом рачунајући од тренутка исплате бесповратних средстава.

7.2. Пословна тајна

Сви подаци и документација о пословању Подносилаца пријава ће се користити искључиво ради остваривања циљева Програма и на исте ће се примењивати одредбе закона којим се уређује заштита пословне тајне.

7.3. Извештавање

Након завршетка активности Корисник има обавезу и да редовно извештава Агенцију о својим унапређењима пословања и резултатима комерцијалних активности.

Извештаје ће Корисник подносити Агенцији једном годишње у периоду од 3 године након реализације одобрених активности, и то електронски на обрасцима који пропише Агенција.

Корисник извештава Агенцију о:

- Сарадњи и пословању са МНК,
- Пословању и планираним активностима.

По потреби Агенција може тражити и чешће извештавање.

7.4. Промоција Корисника ка пословној заједници

Корисници ће настојати да у току реализације програмских активности активно сарађују са Агенцијом и доприносе успешној реализацији Програма.

Корисник ће настојати и да активно партиципира на промотивним активностима и пословним сусретима организованим од стране Агенције, да доставља податке неопходне за израду промотивних материјала за промотивне активности и пословне сусрете, као и да извештава о резултатима учешћа на следећим активностима:

- Дани добављача,
- В2В (business to business) састанци,
- Радионице са представницима МНК,
- Достављање информација за упите потенцијалних инвеститора.

8. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Агенција ће реализовати овај Програм у периоду од четири (4) године од дана објављивања Јавног позива.

Пројектне активности обухваћене Пројектом, за сваког Корисника, могу трајати до 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

9. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА

Саставни део овог Упутства чине следећа документа и образци:

1. Образац 1 – Образац пријаве на Програм, који се електронски подноси на Порталу Агенције;
2. Образац 2 – Изјаве Подносиоца пријаве које се односе на потврђивање подношења Обрасца 1 путем Портала Агенције, испуњеност услова и прихватање услова за учешће у Програму, неосуђиваност Подносиоца пријаве и његових законских заступника за привредне преступе и кривична дела против привреде, које се дају под пуном материјалном и кривичном одговорношћу, као и о повезаним привредним друштвима и постојању обавезе спровођења финансијске консолидације или изузимању од обавезе од спровођења финансијске консолидације, уколико је Подносилац пријаве матично друштво или зависно друштво у оквиру групе;
3. Образац 3 – Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава;
4. Прилог: Упутство за спровођење поступка верификације Пројекта.

Датум: 28. децембар 2023. године

Број: 1-01-110-13/2023

За Развојну агенцију Србије

Радош Газдић,
в.д. директора